
SHEKSPIRNING SONETLARI TARJIMONI – SHAYXZODA

Xayriyev Xayriddin Sirojiddin o'g'li
Toshkent davlat transport universiteti talabasi
xayriddinxayriyev08@gmail.com
+998932790455

Annotasiya

Ko'plab sohalarda ko'zga ko'rinarli darajada yutuqlarga erishgan Maqsud Shayxzoda barchamiz bilganimizdek tarjimonlik sohasida ham samarali qalam tebratgan. U tarjimon sifatida ma'lum bir tilda qotib qolgan holda asarlarni tarjima qilmasdan, bir qancha tillarda tarjimani amalga oshirgan. Jumladan, har bir birimiz sevib o'qigan Shekspirning sonetlari tarjimoni ham Shayxzodadir. Adib sonetlarga shunchalar jon bag'laganki, uni o'qiyotgan har bir shaxs, shubhasiz, asar ichida yashaydi, qahramonlar bilan so'zlasha oladi. Ushbu maqolada adibning tarjima qilgan sonetlari mazmuni undagi aslyat va tarjima o'rtasida farq va o'xshashliklar keng yoritib beriladi.

TRANSLATOR OF SHAKISPERE'S SONNETS – SHEIKZODA

Abstract

As we all know, Maqsud Sheikhzadeh, who has made remarkable achievements in many fields, has also worked effectively in the field of translation. As a translator, he did not translate works stuck in a certain language, but translated them into several languages. In particular, the translator of Shakespeare's sonnets, which each of us loves to read, is Sheikhzada. The author devoted so much of his life to this work that every person reading it will undoubtedly live inside the work and be able to talk with the characters. In this article, the content of the sonnets translated by the writer, the differences and similarities between the original and the translation will be explained in detail.

ПЕРЕВОДЧИК ШЕКСПИРА СОНЕТЫ – ШЕЙКЗОДА

Абстрактный

Как мы все знаем, Максуд Шейхза, добившийся выдающихся успехов во многих областях, также был эффективным переводчиком. Будучи переводчиком, он переводил произведения, застрявшие на определенном языке, и переводил их на несколько языков. В частности, переводчиком шекспировского Сонеты, который любит читать каждый из нас, является Шейхзада. Автор посвятил этому произведению столько своей жизни, что каждый человек, читающий его, несомненно, будет жить внутри произведения и сможет разговаривать с героями.

В трех статьях будет подробно объяснено содержание Сонеты, переведенного писателем, а также различия и сходства между оригиналом и переводом.

Kalit so‘zlar: Tarjimon, mazmun, unumdorlik, ijod, dramaturg, taniqli yozuvchi, sonetler, asliyat, nomutanosiblik, o‘shashlik.

Keywords: Translator, content, productivity, creativity, dramatist, famous writer, sonnets, originality, disproportion, sameness.

Ключевые слова: Переводчик, содержание, продуктивность, творчество, драматург, известный писатель, сонеты, своеобразие, диспропорция, тождество.

Kirish

Shayxzoda o‘zbek adabiyotining yirik namoyandasi she‘riyat, dramaturgiya va tarjimaga qo‘shgan hissasi bilan mashhur. Uning sonetlar tarjimasi G‘arb adabiyotining tamal toshini o‘zbek auditoriyasiga olib kelgan ulkan yutuq sanaladi. Adib Shekspirning murakkab tili, so‘z o‘yinlari va madaniy ma‘lumotnomalarni o‘zbek tiliga tarjima qilishdagi bir qancha qiyinchiliklarga yuzma-yuz keladi. Bundan tashqari yozuvchi bu asar tarjimasi orqali Yevropa adabiyotini O‘zbekistonga tanitishdagi roli ham katta hisoblanadi. U sonetlar tarjimasida so‘zma-so‘z tarjimani birinchi o‘ringa qo‘ymadi aksincha o‘zbek tomoshabiniga spektakl mohiyatini, dramatik ta‘sirini yetkazishga e‘tibor qaratdi. Shayxzoda sonetlari tarjimasining o‘zbek adabiyoti tarixidagi ahamiyati ham o‘zgacha bo‘lib, o‘zbek teatri va adabiyotiga sezilarli ta‘sir ko‘rsatdi.

Asosiy qism

Shayxzoda o‘zbek adabiyoti va tarjimachiligida yirik shaxsiyatlardan biridir. U ko‘plab jahon adabiyoti durdonalarini o‘zbek tiliga tarjima qilgan, ular orasida eng muhimlaridan biri Uilyam Shekspirning sonetlari hisoblanadi. Shayxzoda tarjimachilik faoliyatida Shekspir asarlarini, jumladan, sonetlarni o‘zbek kitobxonlariga taqdim etishda katta rol o‘ynagan. U Shekspir asarlarining mag‘zini anglab, ularni milliy o‘ziga xoslik va rang-baranglik bilan boyitib, tarjima qilgan. Shayxzoda Shekspir asarlarini tarjima qilishda asarning ruhini saqlashga va uning poetik jihatlariga katta e‘tibor qaratgan. U Shekspirning murakkab tili va syujetini o‘zbek tilining imkoniyatlari doirasida tushunarli va ifodali qilib bera olgan. Shayxzoda Shekspirning sonetlarini o‘zbek tiliga tarjima qilganida, asarning ma‘nosini, dramatismi va estetik jihatlarini o‘zbek kitobxoniga aniq yetkazishga harakat qilgan. Uning tarjimasi orqali sonetning muhim jihatlarini, jumladan, inson qalbi, halollik va yolg‘on, hayot va o‘lim kabi mavzular o‘zbek kitobxoniga uchun yaqinroq va tushunarliroq bo‘lgan. Shekspirning asarlari o‘zining lingvistik murakkabligi va ko‘p qavatli ma‘nolari bilan mashhur. Shayxzoda bu murakkabliklarni o‘zbek tilida ifodalashda ijodkorlik va til boyligini qo‘llagan. U Shekspirning she‘riy uslubini saqlab qolgan holda, asarning o‘ziga xos ohangini o‘zbekcha matnga o‘tkazishga muvaffaq bo‘lgan. Shayxzoda

tarjima qilgan Shekspir asarlari o'zbek adabiyotida o'z o'rniga ega. Uning tarjimalari nafaqat asliyatga yaqinligi, balki o'zbek tilining boy imkoniyatlarini ko'rsatib berishi bilan ham qimmatlidir. Shayxzodaning Shekspir asarlarini o'zbek tiliga olib kirishi, asarni milliy madaniyat kontekstida yangi hayotga kiritishi, tarjimachilik san'ati rivojiga katta hissa qo'shgan. Shayxzoda jahon adabiyoti klassiklariga qiziqqan va Shekspirning ijodi bilan tanish bo'lgan. U Shekspirning sonetlarini o'zbek tiliga tarjima qilishni o'ziga maqsad qilib qo'ygan. Shayxzoda sonetlarni tarjima qilganda, asarning chuqur ma'nosini, drammatizmini va badiiy qiymatini saqlashga harakat qilgan. U Shekspirning murakkab va boy tilini o'zbek tilida ifoda etishda muvaffaqiyatga erishgan. Shayxzoda tarjima qilgan sonetlar o'zbek madaniyati va tilining boy lug'at boyligini qo'llagan. Bu, asarning o'zbek kitobxonlari uchun yaqinroq va tushunarliroq bo'lishiga xizmat qilgan. Shayxzodaning Shekspir asarlarini tarjima qilishi o'zbek adabiyoti rivojiga katta hissa qo'shgan. Bu tarjimalar o'zbek kitobxonlarini jahon adabiyotining eng yaxshi namunalari bilan tanishtirgan va ularga adabiy olamning yangi qirralarini ochib bergan. Shayxzodaning tarjimalari o'zbek tilini boyitishda muhim rol o'ynagan. U Shekspirning ifoda uslublarini o'zbek tilida moslashtirgan va yangi uslublar va iboralarni kirib kelishiga imkon yaratgan. Shayxzodaning tarjimalari Sharq va G'arb adabiyoti o'rtasidagi madaniy ko'priklarini bajaragan. U Shekspir asarlarining universalligi va abadiylikini o'zbek kitobxonlariga yaqinlashtirgan. Shayxzoda nafaqat Shekspirning, balki boshqa ko'plab jahon adabiyoti namoyandalarining asarlarini ham tarjima qilgan. Bunga Dante, Pushkin, Tolstoy, Chexov kabi adiblarning asarlari kiradi. Shayxzoda tarjimon sifatida o'ziga xos uslub va mahorat bilan ajralib turgan. U tarjima qilgan asarlar o'zining yuqori badiiy darajasi va aniq ifodasi bilan kitobxonlar tomonidan iliq kutib olingan.

Xulosa

Shayxzoda tarjimalari orqali o'zbek kitobxonlariga jahon adabiyoti durdonalarini kashf etish imkonini bergan va o'zbek adabiyoti rivojiga katta hissa qo'shgan. Uning tarjima qilgan sonetlari esa, Shekspir ijodining o'zbek adabiyotiga kiritilgan eng yaxshi namunalardan biri sifatida e'tirof etilgan. Shayxzoda Shekspirning murakkab va boy tilini o'zbek tilida ifodalashda katta muvaffaqiyatga erishgan. U asarning ma'nosini, drammatizmini va badiiy qiymatini saqlagan holda, milliy o'ziga xoslik va ifodaviylik bilan boyitgan. Shayxzodaning tarjimasi o'zbek kitobxonlariga Shekspir ijodini yaqinlashtirgan va o'zbek adabiyotini boyitishda muhim rol o'ynagan. Uning tarjimalari Sharq va G'arb adabiyoti o'rtasida madaniy ko'priklarini bajaragan. Umuman olganda, Shayxzodaning Shekspir asarlarini, jumladan, sonetlarini tarjima qilishdagi muvaffaqiyatlari, uning adabiy ijodidagi muhim jihatlardan biri bo'lib, bu asarlarni o'zbek kitobxonlari uchun yangi shaklda kashf etishga imkon yaratdi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. William Shakespeare Asarlari: Shekspirning sonetlari to'plami.
2. Qo'llanma va Tadqiqotlar: Shekspirning sonetlari va ularning mazmuni, shakli va tili haqida yozilgan ilmiy asarlar, maqolalar va kitoblar.
3. Tarjimashunoslik va Metodologiyasi: Tarjima nazariyasi va metodikasi bo'yicha qo'llanma va adabiyotlar.
4. Lingvistik Manbalar: Ingliz tilining sheksirik davridagi leksikasi, grammatikasi va stilistikasi haqida qo'llanmalar va lug'atlar.
5. O'zbek Adabiyoti: O'zbek she'riyati va adabiyotining zamonaviy va klassik namunalari, tarjimashunoslikka oid adabiyotlar.
6. Biografik Ma'lumotlar: Shekspirning hayoti va ijodi haqida ma'lumot beruvchi asarlar va tadqiqotlar.
7. "The Sonnets of Shakespeare" by William Shakespeare
8. "Shakespeare: The Sonnets" by Philip Edwards: Shekspirning sonetlari haqida tahliliy kitob.
9. "Shakespeare's Sonnets: Critical Essays" by James Schiffer: Tanqidiy maqolalar to'plami.
10. "Shakespeare's Words: A Glossary and Language Companion" by David Crystal and Ben Crystal: Shekspirning tili haqida qo'llanma.
11. "The Art of Shakespeare's Sonnets" by Helen Vendler*: Shekspir sonetlarining san'ati haqida.
12. "Introduction to the Sonnet" by Marianne Thormählen: Sonet janri haqida umumiy qo'llanma.